

selbstverständlich der Meediekommissioun reser-
véiert ass. Mee wann dat de Wonsch sollt si vun der
Finanzkommissioun, ech mengen, da kéint ech mer
virstellen, dass déi zwee Regulateuren duerchaus be-
reet wieren, fir den Deputéierten aus der betreffen-
der Kommissioun Ried an Äntwert ze stoen.

Géif dat Iech Satisfaktioun ginn?

M. Laurent Mosar (CSV) | Très bien! Merci, Här Fi-
nanzminister.

4. 8532 – Projet de loi portant modi- fication de la loi modifiée du 7 août 2023 relative aux aides individuelles au loge- ment

Dispense du second vote constitutionnel

M. Claude Wiseler, Président | An éier mer elo zum
nächste Punkt vum Ordre du jour ginn, wollt ech Iech
soen, datt gëschter e laangen Dag war an do hu mer
vergiess, eng Dispens vum zweete Vote constitution-
nel fir de Projet de loi 8532 unzefroen. Dat ass de Ge-
setzestext iwwert d'Aides individuelles au logement,
dee gëschter gestëmmt ginn ass. Dofir wollt ech dat
haut nohuelen.

An ech froen, ob Der d'accord sidd, fir de Projet de loi
8532 och ze dispenséiere vum zweete Vote constitu-
tionnel.

(Assentiment)

Da soen ech Iech villmools Merci. Dann ass dat esou
decidéiert.

5. Interpellation de M. Marc Goergen au sujet de la participation citoyenne par ré- férendum

An da géife mer zum nächste Punkt vun eisem Ordre
du jour kommen. Dat ass eng Interpellatioun vum
Här Marc Goergen iwwert d'Biergermatbestëmmung
duerch Referendum. D'Riedezäit ass nom Modell 1
festgeluecht. Den Interpellateur huet also 30 Minu-
ten, d'CSV 15,5, d'DP 12, d'LSAP 11, d'ADR 7,5, déi
gréng, d'Piraten, déi Lénk 7 an d'Regierung huet der
30. An et si schonn ageschriwwen: den Här Laurent
Zeimet, den Här André Bauler, d'Madamm Taina
Bofferding, den Här Fred Keup an d'Madamm Sam
Tanson. An den Här Marc Goergen. Nach eng Kéier
hunn ech en hei ageschriwwen.

(Interruption par M. Marc Goergen)

Dat ass net de Fall, da sträiche mer dat direkt.

(Interruption par M. Marc Goergen)

Dat gesi mer dann duerno. Mee elo hutt Der op jidde
Fall emol d'Wuert fir Är Interpellatioun. Här Goergen,
et ass un Iech.

Exposé

M. Marc Goergen (Piraten), interpellateur | Merci,
Här President. An och explizitt merci dem Premier,
dass e sech de Moien d'Zäit geholl huet an derbäi
ass, wa mer de Moien iwwer eis Demokratie wäerte
schwätzen – dat Wichtigst, wat mer an eisem Land
hunn.

D'Interpellatioun haut hu mir ugefrot no dem Ge-
fill vun ëmmer manner direkter Matbestëmmung. E
gutt Beispill sinn do déi rezent Artikelen vu Jonken, déi
soen, si géife sech net gefrot an net agebonne spie-
ren.

Lëtzebuerg ass en demokratesche Staat. Dorop sollte
mir extra houfreg sinn. Dat steet am alleréischten

Artikel vun eiser Verfassung. Eng Demokratie ass eng
Staatsform, an där d'Muecht vum Vollek ausgeet.
Awer dat fonctionéiert nëmmen, wann d'Biergerbe-
deeleung aktiv respektéiert gëtt, an dat net nëm-
men op engem Walsonndeg.

Och mir als Deputéiert, mir gi gewielt, schaffen eis
an Dossieren eran, féieren Debaten, lauschten Ex-
perten a probéieren, déi bescht Entscheedunge fir
d'Allgemengwuel ze huelen. Awer och déi bescht re-
presentativ Demokratie stéisst un hir Grenzen.

An enger Welt, déi ëmmer méi séier an ëmmer méi
komplex gëtt, stellt sech d'Fro: Wéi kënne mir sé-
cherstellen, datt d'Stëmme vun de Biergerinnen a
Bierger net nëmme bei de Walen héierbar sinn, mee
och tëscht de Walen?

D'Biergerbedeeleung ass en essentiell Element vun
eiser Demokratie. Si féiert zu méi Transparenz, méi
Vertrauen an d'Politick, an et geet ëm eng méi grouss
Akzeptanz vun deene getrafte Decisiounen. An der
Biergerbedeeleung fülle sech d'Leit gehéiert,
well si gehéiert ginn. Si wëssen, dass hiren Input e
Wäert huet, an dat stäerkt d'Demokratie op laang
Siicht. Et brauch een en direkten Austausch mat de
Leit, hirer Perspektiv, hirer Erfahrung, hirer Meenung.
Duerch den Dialog gi politesch Entscheedungen uge-
räichert, gi besser a ginn un déi reell Problemer uge-
passt. Dat ass e Virdeel fir eis allegueren.

Mir Piraten soe ganz kloer: D'Bierger sollen eng Stëmm
hunn, matschwätzen, matmaachen, matentscheeden,
mee och ausserhalb vun de Walen. An dat ass zu Lëtze-
buerg leider eng Ausnam.

Vill Decisiounen ginn nach ëmmer ouni eng aktuell
Stëmm vun de Leit getraff, ouni Matsproocherecht.
Dat féiert zu engem Gefill vun enger Politick, déi net
mat de Leit, mee iwwert d'Leit ewech fonctionéiert a
regéiert. D'Bevëlkerung ass net zefridden. Dat hunn
och déi lescht Sondagen zum Thema gewisen. An
och d'Gewerkschafte soe kloer: Vill Decisiounen gi vun
uuewen erof geholl, ouni Matsproocherecht.

Ganz einfach ausgedréckt: Ausser bei de Walen ass
zu Lëtzebuerg, wat d'Biergerbedeeleung betrëfft,
näischt lass op nationalem Niveau. Ëmmer mol erëm
eng punktuell Mesur pro Legislaturperiod, sief et e
Klimabiergerrot bei der leschter Regierung oder eng
komesch Plattform zu de Pensiounen elo. Mee dat
bleift reng Symbolpolitik.

Et kéint ee mengen, de Constat eleng wär schlëmm
genuch. Mee et kéint nach schlëmm. Allkéiers,
wann d'Piraten konkret Léisunge proposéiert hunn
an der Chamber fir méi Biergerbedeeleung, goufe
se ofgeleent: d'Resolutioun fir e Referendum zur Ver-
fassungsreform – ofgeleent, d'Motioun am Kader vun
der Pensiounsreform an engem eventuelle Referen-
dum – ofgeleent, e Gesetzesprojet fir e Biergerrot –
ofgeleent.

Zousätzlech hunn déi al Parteien an der Petitiouns-
kommissioun fir eng Erhéijung vun der Mindestzuel
op 5.500 Ënnerschrëfte gestëmmt, eng weider onnei-
deg Hürd, déi d'Bierger méi wäit vun der Politick
ewechdréckt. Dir maacht et bei de Petitiounen méi
schwéier, da schwätze manner Leit mat – leider!

Souguer an der Etüd vun der Cellule scientifique zu
der Biergerbedeeleung gi besonnesch vill Beispil-
ler ervirgehuewen, wou d'Biergerbedeeleung géif
feelen. Do kann ee ganz kloer froen: Deelt d'Regie-
rung de Constat vun der Cellule scientifique, dass
d'Bierger net konsequent an oft genuch hei zu Lëtze-
buerg mat agebonne ginn? Wat plangt d'Regierung,
an den nächsten dräi Joer hei nach ze maachen, fir
d'Bierger méi anzebannen?

Methoden a Léisunge gëtt et der ganz vill. Wann
de politesche Wëllen do ass, kann ee ganz vill maa-
chen. A mir Piraten hunn dat an de leschte Jore ganz
oft proposéiert. Dofir hunn ech och haut e puer Mo-
tiounen matbruecht, déi op verschidde Léisungen
aginn: d'Afféiere vun engem representative Bierger-
rot, vun engem participative Budget oder enger
Méiglechkeet, wou d'Bierger de Ministeren an hire
Ministère politesch relevant Froe kënne stellen, alles
erpruufte Léisungen, déi eise Bierger et géifen erla-
ben, endlech matzeschwätzen. An anere Länner ge-
sät een, datt et fonctionéiert, wann ee wëll.

An der Schwäiz entscheeden d'Bierger reegelméisseg
iwwer wichteg Froen vum Land. Nach rezent hu sech
d'Bierger géint den obligatoreschen Militärdéngscht
ausgeschwat. Hei zu Lëtzebuerg ginn esou Deci-
sione léiwer eleng vun den zoustännegen Ministe-
ren un Radio annonciéiert, ouni dass jee een doru
geduecht huet, d'Bevëlkerung ëm hir Meenung ze
froen.

An der Belsch zu Eupen schafft e Biergerrot, nieft
dem Parlament, deen d'Diskussione virbereet an iwwer
d'Gesetz beréit. An Dänemark an a Frankräich
gi participativ Budgeten ëmgesat. Zu Vallentuna a
Schweden gëtt digital iwwer politesch Projekte matge-
stëmmt. Zu Bréissel stëmmt d'Agora-Beweegung an
hirem Mandat nëmmen nom Biergerdialog. An och
mir Piraten froen eis Membere bei Urentscheedun-
gen iwwert d'Votte ronderëm d'Gesetz.

(Interruption)

Dat sinn alles funktionéierend Modeller, déi weisen,
datt d'Demokratie méiglech ass.

Madamm Bofferding, ech kann Iech dat kuerz erklä-
ren. D'Urentscheidung, also dat ass eng piratesch
Form, dat hate mer zum Beispill och bei der Verfas-
sung, do kann dann all Member ofstëmmen. Dat
heescht, déi ginn explizitt gefrot, wéi eise Vott an der
Chamber herno soll ausfalen. Dat ass en direkten ...,
dat ass en direkten Déngens.

(Interruption par M. Gilles Baum)

Ech weess elo net, firwat dass Der do dergéintkomm.
Ech hu gëschter net gesot, ech géif dergéint stëm-
men. Ech hu gesot, mir stëmme en net mat.

M. Claude Wiseler, Président | Mee mir sinn elo bei
deem anere Sujet, wannechglift!

(Interruption par M. Gilles Baum)

M. Marc Goergen (Piraten), interpellateur | Also,
Här Baum, ech weess net, wat do d'Relevanz soll sinn.
Mee ech weess och net, firwat mer Iech do sollte ge-
trëppelt hunn. Also!

(Hilarité)

M. Claude Wiseler, Président | Här Goergen, loosst
Iech net aus dem Konzept bréngen! Fuert elo weider!

M. Marc Goergen (Piraten), interpellateur | Et gëtt
vill weider Formen, fir d'Bierger an de politeschen
Debat matanzebeziehen, déi jee no Kontext ënner-
schiddlech kënne agesat ginn. E Beispill ass de Bier-
gerforum, wou d'Leit an enger kuerzer an intensiver
Zäit zesummekommen, fir politesch onofhängeg iwwer
en Thema ze diskutéieren a wou konkret Re-
commandatiounen solle gemaach ginn, déi dann un
d'Chamber weidergeleent ginn a vun där en enger
am Virus definierter Form verschafft ginn.

Weider Formen vu Biergerbedeeleung si Future Labs,
Biergerkonferenzen oder Panels, woubäi jiddwer
Format sech jeeweils besser fir dat eent oder anert
Thema eegent.

Et gëtt awer och en anert Instrument, dat een hei
nenne sollt: de Referendum. D'Instrument vum